

Metodika sociālajam darbam ar ģimenēm un bērniem - resurss specializācijas nostiprināšanai pašvaldības sociālajā dienestā

Metodika tiek izstrādāta ar Eiropas Sociālā fonda finansiālu atbalstu

Labklājības ministrijas īstenotā projekta Nr. 9.2.1.1/15/I/001 “Profesionāla sociālā darba attīstība pašvaldībās” aktivitātes 16.2. “Metodiku izstrāde pašvaldību sociālo dienestu sociālajiem darbiniekiem darbam ar klientu mērķgrupām, kā arī sociālo darbinieku apmācība šo metodiku ieviešanai darbā un pilotprojektu īstenošana”

(iepirkums Nr. LRLM2018/28-3-03/01ESF) ietvaros.

Par metodikas saturu atbild Labklājības ministrija, un tajā nav atspoguļots Eiropas Komisijas viedoklis

Prezentācijas tēmas

- Sociālā darba ar ģimenēm un bērniem specializācijas vēsturiskais konteksts.
- Uz ģimeni vērsta gadījuma vadīšanas modeļa piedāvājumi sociālajā darbā ģimenēm ar bērniem.
- Izaicinājumi.

Sociālā darba ar ģimenēm un bērniem specializācijas vēsturiskais konteksts

- Par Latvijas «ģimenistu» aizsācējiem var uzskatīt Rīgas Kurzemes rajona Sociālā dienesta Ģimenes krīzes centra darbiniekus (-1996. līdz 2000.)
- **2000.** gada 2. janvārī ar Rīgas domes Labklājības departamenta direktora rīkojumu visos Rīgas pilsētas Sociālajos dienestos tika izveidotas Atbalsta nodaļas ģimenēm ar bērniem kā atsevišķas struktūrvienības. (*Meņkova, «Sociālais darbs Latvijā»//2018/1*)
- Sociālā darba ar ģimeni un bērniem vienīgais Latvijā izstrādātais standarts tika aprakstīts **2001.gadā** (*Lasmane Z. Latvijas sociālo darbinieku profesijas standarti un profesijas nolikums un Latvijas sociālo aprūpētāju, sociālo rehabilitētāju un sociālās palīdzības organizatoru profesiju standarti un nolikumi. – Rīga.: SDSPA "Attīstība",2001.*)
- Latvijas profesiju klasifikatorā, kā viena no sociālā darba un konsultāciju vecāko speciālistu atsevišķās grupas profesijām ir nosaukta **sociālais darbinieks ar ģimeni un bērniem (2635 03)**
- **2009.** gada 11.augustā veiktie grozījumi MK noteikumos Nr.291 "Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem", kuros pirmo reizi sociālā darbinieka ģimenēm ar bērniem amats tika noteikts kā obligāts pašvaldības sociālajā dienestā.
- **2010.** gadā SDB un LU konference «Sociālais darbs ar ģimenēm Latvijā» (krīze, reģionālā reforma)
- **2010./11.** gadā uzsākas darbs pie jaunas sociālā darba attīstības programmas, kurā tiek iekļautas sociālo darbinieku idejas par metodikas nepieciešamību.
- **2011.**gada 8.martā tiek pieņemti papildinājumi MK 291 par risku novērtēšanas obligātu pildīšanu sdgb.
- 2017.gadā Pašvaldību savienībā ekspertu diskusija par sociālo darbu ar ģimenēm ar bērniem pēc Dobeles traģiskajiem notikumiem.
- Kopumā lokāla attīstība. Atsevišķi mēģinājumi centralizēt sociālā dienesta SDGB, veidojot LM Vadlīnijas (Metodiskie ieteikumi pašvaldību sociālo dienestu darbiniekiem **darbam ar ģimenēm ar bērniem, 2012/13**) un veicot kvalitātes kontroles.

Metodikas izstrādes process

- **Profesionāla sociālā darba attīstības pamatnostādņēs 2014.-2020.gadam** kā viens no pasākumiem sociālo darbinieku profesionālās kapacitātes stiprināšanā tika noteikts metodiku darbam ar dažādām sociālo dienestu klientu mērķa grupām, t.sk. sociālajam darbam ar ģimenēm un bērniem izstrāde.
- Pēc Labklājības ministrijas pasūtījuma Eiropas Sociālā fonda projekta Nr.LRLM2018/28-3-03/01ESF “Par metodikas izstrādi sociālajam darbam ar ģimenēm un bērniem” ietvaros **no 2018.gada jūlija** tiek izstrādāta metodika sociālajam darbam ar ģimenēm un bērniem (turpmāk–metodika), kas ietver:
 - **lauka izpēti** – fokusgrupas diskusijas ar sociālajiem darbiniekiem, ar vadītājiem, klientu lietu analīze kopā ar sdgb gadījuma vadītājiem, intervijas ar sociālajiem darbiniekiem.
 - **ārzemju pieredzes izpēti** – Somija, Lietuva, Anglija, Austrija. Ieskatam tika aplūkoti arī ASV, Austrālijas, Šveices un Kanādas sociālā darba ar ģimenēm un bērniem praktiskie un teorētiskie modeļi.
 - **metodiskā materiāla izstrādi un aprobāciju** – ir izstrādāts **gadījuma vadīšanas pamata koncepts sociālā dienesta sociālajam darbam ģimenēm ar bērniem** un darbs pie metodikas izstrādes turpinās: tiek slīpētas detaļas un meklētas atbildes uz daudziem sarežģītajiem jautājumiem.
 - **apmācības programmas izstrādi un aprobāciju** – apmācību dalībnieku grupa ir izveidota un notikušas iepazīšanās semināri/tikšanās ar dienestu vadītājiem un notikušas pirmās apmācību divas dienas.
 - **tiešsaistes apmācības programmas izstrādi**. Top!

BĒRNU TIESĪBU AIZSARDZĪBA, CILVĒKTIESĪBAS UN ĢIMENES AIZSARDZĪBA

BĒRNU UN ĢIMENES LABKLĀJĪBAS POLITIKAS DOKUMENTS VALSTĪ

Definē valsts, pašvaldības un dažādu nozaru pakalpojumu sadarbības jomas

PREVENCE

Universālie pakalpojumi

Ģimenes atbalsta centri, atbalsta un izglītojošās grupas, dienas centru pieejamība ikvienai ģimenei, vecākam un bērnam, palīdzība jaunajām māmiņām, agrīnās iejaukšanās ideja.

Nodrošināt preventīvos pakalpojumus ģimenēm un bērniem, kuriem tas ir nepieciešams, kā arī maksimāli nodrošināt to pieejamību mazaizsargātajām iedzīvotāju grupām!

ATBALSTS

Universālie un atbalsta pakalpojumi

Ģimenes atbalsta centri, atbalsta un izglītojošās grupas, atbalsta sniegšana jaunajām māmiņām, agrīnās iejaukšanās ideja pakalpojumos. Sniegt atbalstu pie pirmajām grūtībām un pēc iespējas agrāk. Konsultatīvie pakalpojumi skolā, veselības centrā u.c. **Nodrošināt atbalsta pakalpojumus mazaizsargātām ģimenēm!**

INTERVENCE

Atbalsta un mērķa pakalpojumi

Nodrošināt intervences un aizsardzības pakalpojumus sociālā riska ģimenēm un bērniem! Tipiska Sociālā dienesta SDĢB mērķa grupa Pakalpojumi bērniem un sociālā riska ģimenēm, kurās ir bērnam paaugstināti attīstības un drošības riski, kas visbiežāk saistīti ar vecāku atkarību, vājām sociālās funkcionēšanas prasmēm un/vai GRT

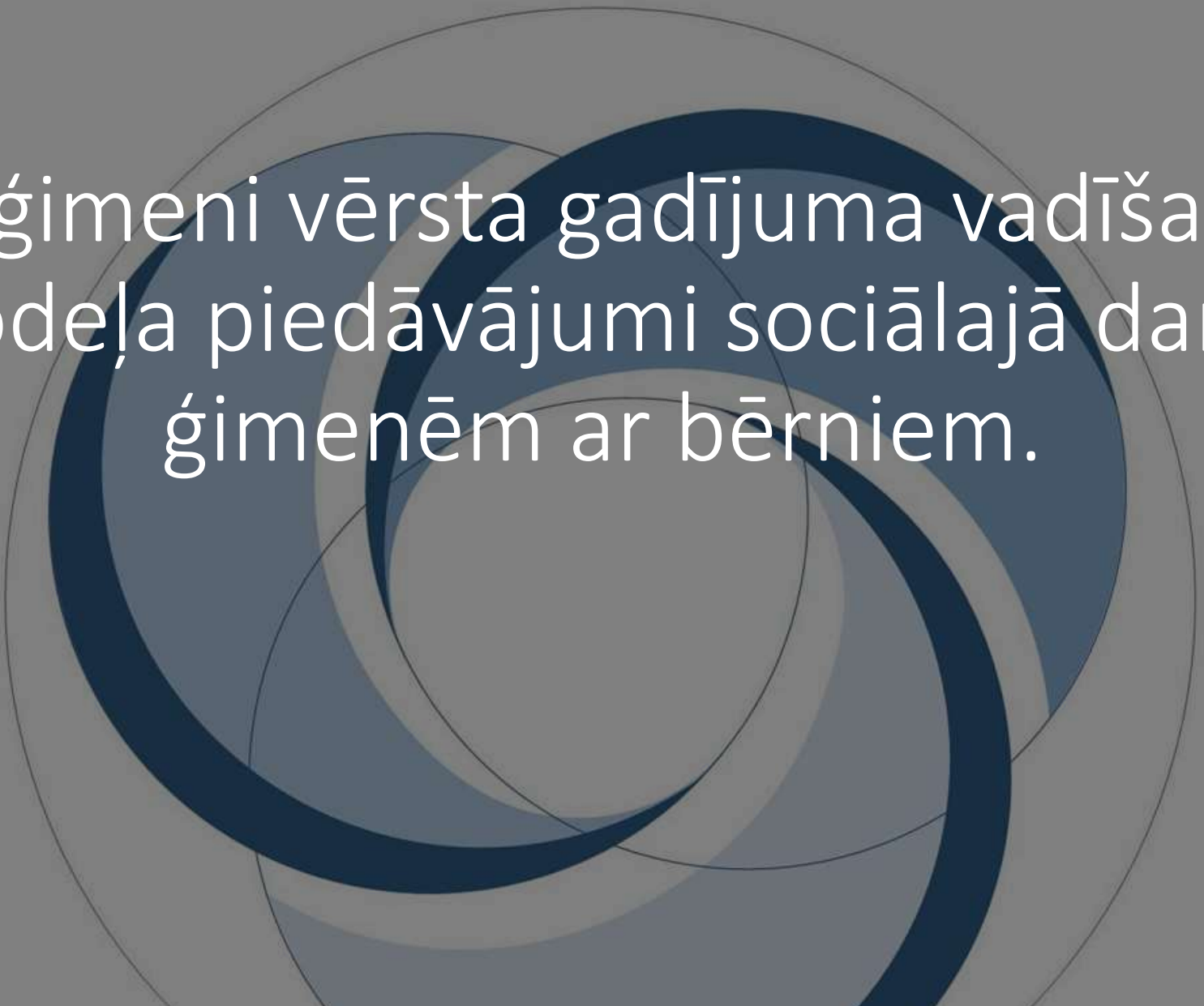
AIZSARDZĪBA

Mērķa pakalpojumi un speciālistu pakalpojumi

Specifiski bērna un/vai vecāka drošas vides aizsardzības pakalpojumi, lai nodrošinātu bērna un/vai pieaugušā drošību no sevis, vai citiem, vai pasargātu citus indivīdus, ja ir izteikti uzvedības traucējumi un apdraudējums. Piem., Slēgta vai atvērta tipa uzvedības korekcijas pakalpojumi. **Nodrošināt drošības un kontroles pakalpojumus bērniem un ģimenēm!**

KONTROLE/ PĀRRAUDZĪBA

Specifiski pakalpojumi

The background features a large, faint circle containing several overlapping circles of varying shades of blue and grey. A prominent, thick, dark blue shape resembling a stylized ribbon or a thick brushstroke curves across the center of the composition, partially overlapping the other circles.

Uz ģimeni vērsta gadījuma vadīšanas
modeļa piedāvājumi sociālajā darbā
ģimenēm ar bērniem.

Uz ģimeni vērsta gadījuma vadīšana sociālajā dienestā

Sociālā darba ģimenēm ar bērniem Sociālajā dienestā mērķis ir sniegt profesionālu palīdzību sekmēt sociāli mazaizsargāto ģimeņu ar bērniem multiplo un ilgstošo sociālo problēmu mazināšanos, veicinot ģimenes sociālo funkcionēšanu, labklājību un sociālo iekļaušanos.

!

Mērķa grupas precizēšana

- !
- Sociālā darbinieka ģimenēm ar bērniem prakses «nosaukšana vārdos», ievērojot sociālā darba profesijas vērtības, teorijas un metodes, balstoties Latvijas unikālajā sociālajā situācijā un labklājības sistēmā.

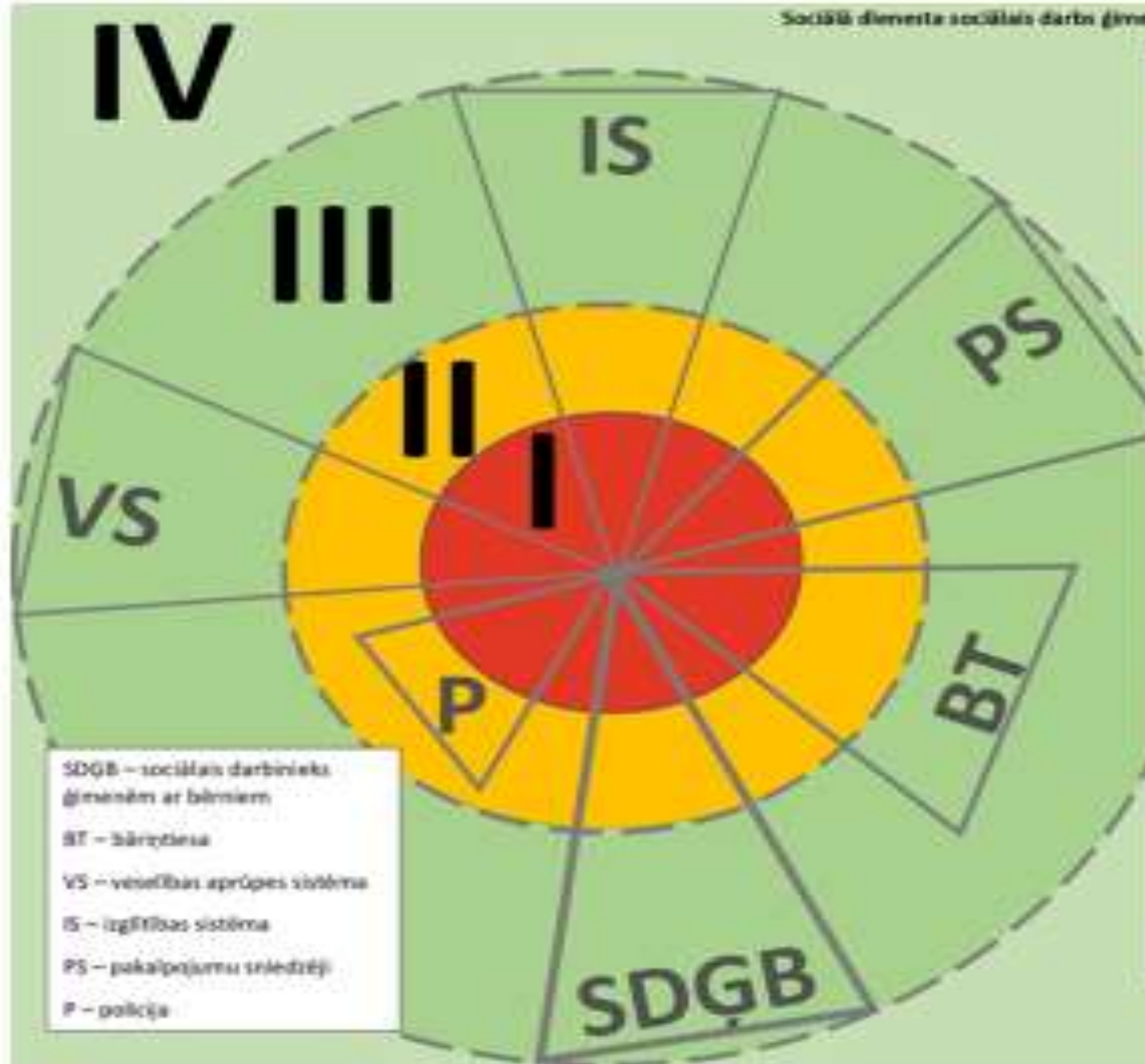
Uz ģimeni vērsta gadījuma vadīšana sociālajā dienestā

Sociālā darba ģimenēm ar bērniem Sociālajā dienestā uzdevumi:

1. Sniegt profesionālu sociālā darbinieka palīdzību sociāli mazaizsargātajām ģimenēm ar bērnu (-iem) (ieskaitot bērna gaidīšanas laikā) līdz 18 gadiem, kurās ir novērojamas multiplas un ilgstošas sociālās problēmas un sociālās funkcionēšanas grūtības, kas saistītas ar vecāku (aprūpētāju) atkarību, vardarbību, garīga rakstura traucējumiem vai ilgstošu nabadzību.
2. Veikt gadījuma vadīšanu uz ģimeni centrētā pieejā, saglabājot līdzsvarā vecāku un bērnu vajadzības. Atbalstot vecāka un bērna tiesības uz pašnoteikšanos un līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesos.
3. Gadījuma vadīšanas procesā ievērot noteiktus posmus – izvērtēšanu, intervenci un novērtēšanu.
4. Sociālā darbā ģimenēm ar bērniem gadījuma vadīšanas procesā ievērot sociālā darba profesionālās vērtības, Sociālo darbinieku profesionālās ētikas kodeksu, Bērnu tiesību aizsardzības likumu un sociālā darba labās prakses principus, kā arī citus sociālo jomu regulējošus normatīvos aktus.
5. Gadījuma vadīšanas procesā piesaistīt speciālistus un pakalpojumus, atbilstoši ģimenes individuālajām vajadzībām un ģimenes situācijai.
6. Gadījuma vadīšanas procesā nodrošināt starpinstitucionālo sadarbību

Būtiskākās izmaiņas mikropraksē

- mērķa grupas noteikšana
- klients nosaka intervences nepieciešamību un praksi
- bērns ir labuma guvējs
- gadījuma vadīšana tiek nodalīta no psihosociālā darba
- pakalpojumu grozs, lai praksi realizētu
- jaunu ģimenes izvērtēšanas instrumentu izmantošana uztverot ģimeni kā savas dzīves ekspertu
- nošķirt metodes no veidlapām
- datu bāžu izmantošana (klients, informācijas apstrādes mērķis, viena ieraksta princips)
- noteiktas prakses robežas
- uzlabojusies starpinstitucionālā sadarbība

I PRIMĀRĀS RĪCĪBAS LĪMENS augsts, akūts bērna apdraudējums drošībai un dzīvībai. Īsa un precīza izvērtēšana, noteikšana un rīcības modeļi, iotverot sadarbību un speciālistu kompetences. Skaidri akūto situāciju kritēriji. Tūlītēja izvērtēšana. Aktīvāka darbība no tā sistēmas elementa, kurī identificē un ātrās reaģēšanas speciālistiem (VS,P,BT).

II SEKUNDĀRĀS RĪCĪBAS LĪMENS Nav akūtas situācijas, bet bērnu vecākiem ir multiplas problēmas un sociālās funkcionēšanas grūtības, kur pamatā ir iespējami vai diagnosticēti GBT, atkarība un kā rezultātā ir paaugstināti bērna dzīves un attīstības apstākļi. Divu nedēļu līdz 1 mēneša sākotnējā izvērtēšana par iespējam iestāties I līmeņa riskiem. Ja tie neapstiprinās, tad pārdefinēta ģimenes sociālās funkcionēšanas, resursu, atbalsta sistēmas izvērtēšana, nepieciešamības gadījumā piešķirot atbilstošus pakalpojumus, papildus resursus t.sk. izvērtēšanas pārdefinēšanu, paplašināšanu. BT tiek pamanīta tikai, ja tuvojas I līmenis.

III ATBALSTA LĪMENS Sadarbība ar BT nav nepieciešama. Profesionāli sadarbopas, veic ikdienas darbu, atbalstu un palīdzību ģimenēm ar bērniem ikdienas profesionālo kompetenču ietvaros.

IV VISPĀRĪGO PAKALPOJUMU LĪMENS Ģimenes, kurām nepieciešams atbalsts un palīdzība ārpus SDGB un sociālā dienesta kompetencēm (Atbalsta centrs, psihologs, psihoterapeiti, ārsts, mediators, jurists u.c.)

- SDGB – sociālais darbinieks ģimenēm ar bērniem
- BT – bērntiesība
- VS – veselības aprūpes sistēma
- IS – izglītības sistēma
- PS – pakalpojumu sniedzēji
- P – policija

Izaicinājumi sociālajā darbā ģimenēm ar bērniem sociālajā dienestā

Sadarbība ar bāriņtiesu

Informācija datu bāzēs

Klienta lietas mērķis un «atrašanās» (elektroniska un/vai papīra formātā)

Pašu grūtības mainīties un pretestības

....

Priekšnosacījumi kvalitatīvam darbam

- RESURSI un PAKALPOJUMI
- KOMANDA/SADARBĪBA
- METODEDES
- DATU BĀZES
- ĒTIKAS ASPEKTI
- SD KOMPETENCE (zināšanas, prasmes). Supervīzijas nozīme.
- NOSLODZE
- DARBA VIETAS NODROŠINĀJUMS

Paldies katram!

E-pasts saziņai: austra.smilgaine@ack.lv ;
projekta koordinators Austra Smilgaine

